

A mai húsvéti igehirdetés egy sorozat részeként áll előttünk: Kicsoda Jézus? Ki vagyok én? - Istenismeret és önismeret. Alaptételünk, hogy önmagunkat nem ismerhetjük igazán Isten ismerete nélkül - hiszen Isten az életünk legfőbb kontextusa; ő alkotott és ő hozta létre a világot, amelyben élünk. Nélküle nem tudhatjuk, kik vagyunk, mire vagyunk, kihez-mihez képest vagyunk olyanok, amilyenek. Ugyanakkor, mivel az istenismeret sohasem lehet ismeret Istentől, hanem mindig kapcsolat Istennel, önmagunk megismerése nélkül lehetetlen Istent személyesen megismerni, vele valóságosan találkozni. Ezért, ha vágyunk önmagunkat ismerni, Istent is meg kell ismernünk; ha vágyunk Istent megismerni, önmagunkkal is szembe kell néznünk. Vagy másképpen fogalmazva: ha félünk Istennel szembenézni, magunkat sem fogjuk megismerni; és ha félünk önmagunkat kíméletlen mélységben feltárni, soha nem fogjuk Isten a maga szeretetének, igazságának, kegyelmének mélységeiben ismerni. Ezek a szavak üresek maradnak számunkra.

Ezért vesszük hétről hétre Jézusnak azokat az ún. "én vagyok" mondásait, amelyekben önmagát jelenti ki. A felolvasott szakaszban ez így hangzik: *"Én vagyok a feltámadás és az élet."* Lássuk, hogyan jelenti ki ebben Jézus önmagát, és mit mond ez el rólunk. Két fő gondolatban közelítjük meg a kérdést: 1. Amit Jézus nem mond (de mi gondolunk) 2. Amit Jézus mond (de mi nem halljuk)

I. Amit Jézus nem mond (de mi gondolunk)

Amit Jézus nem mond - de mi - akár szavai alapján, akár azoktól függetlenül - gondolunk élet és halál, halál utáni lét kérdéseiben, sokat elmond rólunk. Mert a legtöbb ember, mind ma, az egész bolygón, mind minden korban, mindig is hitt, vagy spekulált a halál utáni létről. Nyilvánvalóan vannak olyan materialisták, akik arról vannak meggyőződve, hogy amikor kihuny az életünk, egyszer és mindenkorra megszűnünk. Ebben tiszteletreméltó az, hogy ez a hozzáállás nem kis bátorságot igényel. Ezek az emberek kíméletlen logikával végigveszik materialista, ateista meggyőződésüket, leszámolnak minden halál utáni léttel (hiszen ebbe a világnézetbe az nem illeszkedhet be), és ezt ki is mondják. De ezzel együtt azt kell mondani, hogy ők minden korban kisebbségben vannak; a legtöbb ember valamit gondol a halál utáni létről. Vajon miért? Miért rezonál ebben az értelemben majdnem mindenkinben, amikor Jézus azt mondja: Én vagyok a feltámadás és az élet? Miért számít, hogy van-e feltámadás, halál utáni élet? Vagy miért van az, hogy míg korunkban sokan azt mondanák, hogy Lázár feltámasztásának története csak mítosz, vagy Jézus feltámadása is csak hiedelem, közben mégis bírnak valamilyen elképzeléssel a halál utáni létről, és az fontos is számukra? - Azért, mert az ember menthetetlenül kötött az örökkévalósághoz. Nyitott a végtelenre, szívébe van írva, hogy az elmúlás, a halál rossz. Hiszen ha nem így lenne, miért foglalkoztatná a kérdés mindig, minden korban,

minden kultúrában? Ez az első dolog, amit Jézus kijelentése nem csak érint, hanem előhív belőlünk. Dolgunk van az elmúlás, élet és halál kérdéseivel. Ez az önismeretház tartozik.

A feltámadás kérdése releváns és aktuális, ugyanakkor közel sem egyértelmű és világos. Mert mi is van a halál után? Ha valaki ma felteszi ezt a kérdést, számos választ kaphat. Sokféle, akár egymásnak ellentmondó elképzelések, meggyőződések, hitek – és természetesen ezek nem versenghetnek egymással, hiszen ezekben a kérdésekben (is) mindenki úgy rakja össze a hitét, ahogyan az neki jó, ahogyan az neki működik. Ki mondhatná, hogy bármelyik „jó” vagy „rossz”, igaz vagy hamis? Van feltámadás, mondják talán, ami persze nem más, mint hogy a lélek örökkévaló, halhatatlan. Ez persze nem különbözik attól, hogy több életünk van, létezésünk folyamán többször születünk. Ami tulajdonképpen ugyanaz – mondanák – mint hogy halálunk után jelen vagyunk a szélben, esőben, vizekben, napsugárban. Elvégre feltámadunk, nem? Ugyanazt hiszem, csak másképpen fogalmazok – mondhatná valaki. Ebben a nagy zűrzavarban, amelyben mindannyian élünk, amely mindannyiunkra hatással van, vessünk egy pillantást arra, hogy mi nem a feltámadás. Mit nem mond Jézus – és mi mindent gondolunk mi, amikor szavait halljuk?

A feltámadás nem az, hogy az ember teste meghal ugyan, de a lelke örök, aki valamilyen formában ezért tovább ér. Ennek számos formája élt és él ma is. A keresztény színezetű változatban ugyan meghalunk, de lelkünk örökké él, és a mennybe megy (akármit értsen is itt az illető mennyen). A keleti misztikus felfogás, amely egyre nagyobb hatással van ránk, jól követhető a hamvak szétszórásának a mi kultúránkban viszonylag új népszerűségével. Akár temetőben, szóróparcellában, akár az elhunyt kérése szerint egy különleges helyen kell szétszórni a hamvakat, ezzel az a képzet erősödik, hogy oda térünk vissza, ahonnan jöttünk; hogy valamilyen módon része vagyunk levegőnek, víznek, földnek... Sőt, nemcsak részesei vagyunk, hanem még azzal is gyakran találkozunk, hogy mindezekben majd veletek lesztek. Ti nem láttok, de a nap sugarában a folyó vízében veletek vagyok. *Hadd erősítsem már ezen a ponton: ez a hit nem a feltámadásba vetett hit!*

Érdekes a reinkarnációba, azaz a lélekvándorlásba vetett hitről is ejteni néhány szót, amely szerint a lélek a test halála után egy másik testben születik újra. A reinkarnáció gondolata egyre népszerűbb a nyugati világban (1979-ben a brit lakosság 28%-a, Alison Morgan: *What Happens When We Die?* Kingsway 1995. 109.; ma Európa szinten 24% átlagosan, 20-30% között a különböző országok között. A fiatalabb korosztályok között magasabb a reinkarnációban hívők aránya, és az egész lakosságban növekszik; EVS kutatás, <http://www.spiritual-wholeness.org/faqs/reinceur/reineuro.htm>). Ahogyan 100 évvel ezelőtt kérdésünkre - Mi van a halál után? - hívők, nem hívők mennyről és poklóról szóltak volna, ma úgy válaszolnának nem kevesen, hogy egy újabb élet. Nyilvánvaló, hogy az európai társadalmak átlag 25%-a nem lett hinduvá, vagy buddhistává. Miért ilyen népszerű ez a gondolat? Mit mond el az emberről, aki az örökkévalóság kérdésével van összekötve? Bár nem az európai, hanem az amerikai helyzetről beszélve (ami ebben nem különbözik annyira az európaiktól) Stephen Prothero, a Bostoni egyetem vallás professzora vizsgálódásai alapján arra a

következtetésre jutott, hogy a lélekvándorlásban való hit a viszonylagos jóléthez kapcsolódik. A modern amerikaiak optimizmusuk és anyagi sikereik birtokában úgy látják a lélekvándorlás tanát, mint amely által meghosszabbíthatják az örökkévalóságot. *"A reinkarnáció azt jelenti, hogy soha sem kell azt mondanod hogy halott vagy."* (http://www.nytimes.com/2010/08/29/fashion/29PastLives.html?_r=0) Olyan, mint a nintendo. Lelőnek, de van még pár életem... tegyük még hozzá, hogy ami így "jó hírnek" tűnik sok felületes nyugati embernek, az semmiképpen nem az egy hindunak. Az újratesztöltés nem jó, hanem rossz hír; még nem szabadultam ki a lélekvándorlás körforgásából, ami a megszabadulás lényege náluk.

Jézus azt mondja: *"Én vagyok a feltámadás és az élet."* Mi meg gondolunk ez alatt sok mindent. Azért, mert a halál utáni valóság foglalkoztat, és azért, mert közben magunk akarjuk eldönteni, hogy mi tetszik, mi nem; mi elfogadható, mi nem. Igen, úgy viselkedünk, mint a szupermarketben: válogatunk ízlésünk és tetszésünk szerint. Mert élet a halálon túl - igen; de hogy valaki - Jézus - megmondja nekünk az igazságot annak minden következményével - azt nem.

II. Amit Jézus mond (de mi nem halljuk)

Mi a feltámadás? NT Wright az első század vallási elképzeléseit (mindenki hitt valamiféle túlvilági létben) és a bibliai kijelentés nyelvezetét vizsgálva a következőt írja: *„A feltámadás az első században azt jelentette, hogy valaki, aki fizikai értelemben és teljesen halott, fizikai értelemben és teljesen újra él – azaz nem csak nem csak tovább él, vagy belép valamely 'tisztán spirituális' világba, bármi legyen is az."* (Surprised by Hope, 66) Amikor tehát az Újszövetség feltámadásról beszél, erről – és nem kevesebbéről! – tesz bizonyosságot. Hogyan jön ez közel hozzánk a felolvasott történetben?

Először is hangsúlyozni kell, hogy ez a történet most úgy áll előttünk, amelyben Jézus valamit kijelent önmagáról, amely kijelentésnek Lázár feltámasztása csak a jele. Ezzel nem az esemény valóságos és csodálatos voltát gyengítem (elég erős volt, hiszen innentől dönti el a Nagytanács, hogy Jézust el kell veszíteni, hiszen sokan hiszek benne, és a vezetők attól tartanak, hogy ha ez így megy tovább, akkor *„mindenki hisz majd benne"* (Jn. 11.48), és elveszítik a hatalmukat). Ugyanakkor Lázár egyszer újra meghalt, és hitünk szerint a mai napig halott, várva a test feltámadását. A kérdés tehát, amire figyelünk, Jézus személye, aki azt mondja: *"Én vagyok a feltámadás és az élet. És aki hisz énbenem, ha meghal is él, és aki él és hisz énbenem, nem hal meg soha."* Két találkozásban bomlik ki előttünk a feltámadás titka, az elhunyt Lázár két testvérével, Mártával majd Máriával.

Amikor Jézus közeledik Betániához, ahhoz a helyhez, ahol Lázár és két nővére lakik, Márta Jézus elébe megy. Találkozásukkor hangjában szemrehányás fogalmazódik meg: *"Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem"*. Jézus röviden válaszol: *"Feltámad a te testvéred."* És figyeljük, hogy mit válaszol erre Márta: *"Tudom, hogy feltámad a feltámadáskor, az utolsó napon."* Amit itt Márta megfogalmaz a korabeli zsidó ember hite. A korabeli zsidó hit részét alkotta, hogy az utolsó napon, az Isten által

kijelölt időben fel fognak támadni a halottak. Ez az a hit, amelyet Márta ismétel. Egy teológiai igazságot, egy tant fogalmaz meg. "Igen Jézus, tudom, hogy feltámad az utolsó napon. Hiszen én is megtanultam úgy, ahogy Te is megtanultad zsidó létedre ezt, amit a zsidók tanítanak. Igen, szép és jó ez a hittétel... De Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem..." A fájdalomban, a szomorúságban mit ér nekem az igaz tan?! Hiszen nem releváns. Egy tantétel, egy doktrína nem vigasztal meg. És ez az a valóság, mellyel nekünk is szembe kell nézni. Van-e feltámadás? Miért és hogyan kérdés a kérdés – nekünk, neked és nekem? Igen, a keresztyének azt mondják, van feltámadás. Az egyház hitéhez tartozik ez a tantétel. De igazából mit jelent ez nekünk? Jelenthet ez bármit, valóságosat és személyeset, amikor az elmúlással találom magam szemben?!

Mert az elmúlással újra és újra szemben találjuk magunkat. Minden elválás, kapcsolatban történő szakadás, már erre utal. A nagy elválásra. Egy barátságban, vagy egy szerelemben, vagy egy házasságban történő szakadás már az elmúlást hordozza magában. Egy-egy életszakasz lezárulását sokszor így éljük meg. Egyfajta gyásszal. Jó volt a gyermekkorom, nehezebb később. Vagy esetleg annyira jó volt középiskolában lenni. Vagy annyira jó volt diáknak lenni és egyetemistának lenni. Valami már elmúlt, valami már nincsen. Komolyabb betegségeket szintén így élünk meg. A testünkben valami nem úgy működik, mint akkor, amikor még minden jó volt és szép volt. Amikor egészségesek, egészségesek voltunk. Ez is az elmúlás része, amelyet a lényünkben hordozunk, úgy, hogy közben itt élünk ebben a világban. Mit jelent ezzel szemben egy tan, egy hittétel? Vajon Jézus pusztán ennyit tud mondani Mártának? Vajon Ő, Isten Fia, aki eljön ebbe a világba, csak egy tantételt, egy doktrínát állít szembe azokkal, akik az elmúlás valóságát magukénak érzik? Csak erre képes?

Nem. Jézus válaszát - "*Feltámad a te testvéred*" - kétféleképpen lehet érteni. Márta úgy érti, hogy "persze Uram, feltámad majd az utolsó napon." Ez a doktrína. Na de mit jelent ez most nekem? Mi tudjuk, hogy Jézus egészen máshogy érti: Feltámad a te testvéred *még ma*. Vajon miért nem érti Jézus kijelentését Márta? Miért nem úgy hallja, ahogy azt Jézus gondolja? *Azért, mert csak annyit fogad el Jézusból, amennyit már korábban megismert belőle*. Jézus szavait a saját ismeretén, és a saját tapasztalatain keresztül szűri meg. Azt tudja, hogy Jézus meggyógyított betegeket. De arra nem volt példa előtte, hogy a halálból valaki visszajött volna. Amikor az új érkezik, akkor annak annyi mindenre kell keresztül menni, hogy igazán a miénk legyen, hogy sokszor közben éppen az újsága, a valósága szűnik meg. "Feltámad még a te testvéred. Igen Uram, majd az utolsó napon." Csak a lényegéről marad le annak, amit Jézus mond neki.

Éppen ezért most szeretném, hogy itt egy pillanatra magában mindenki megállna és elgondolkozna azon, hogy vajon kész-e lehetőséget adni az újnak? Így is fogalmazhatom, nem döntöttük-e el előre, akár tudatosan, akár csak véletlenül, hogy bennünket semmi új nem érhet? Hogy számunkra Jézus és az Ő valósága nem lehet, és nem hozhat semmi újat. Hiszen vannak ilyen emberek, akiket semmi módon nem lehet kimozdítani abból, amiben vannak, mert már előre elhatározzák, hogy azt úgysem fogják meghallani. Mondhat-e neked Jézus újat? Kimozdíthat-e minket fásult

hitetlenségből, vagy adhat-e növekedést megállapodott hitünkben? Mondhat-e újat az elmúlás, a halál, a gyász valóságában?

Mert Jézus azt válaszolja Mártának: *"Én vagyok a feltámadás és az élet. És aki hisz énbenem, ha meghal is él, és aki él és hisz énbenem, nem hal meg soha."* Márta, a feltámadás elsősorban nem tan. Nem doktrína. Nem hittétel, amelyet igaznak kell tartani. Nem információ elfogadás. A feltámadás egy személy. Én vagyok a feltámadás, én vagyok az élet. A feltámadás információ elfogadás helyett találkozás. A feltámadásnak és az életnek neve és arca, emberi valósága van: Jézus Krisztus, a testté lett Isten, akit megfeszítettek, aki feltámadt, és aki megszólít most.

"És aki hisz énbenem, ha meghal is él, és aki él és hisz énbenem, nem hal meg soha." Azt mondja Jézus, hogy aki velem összeköti magát, hisz, annak számára az elmúlás egészen mássá lesz. Arra nem pusztulás vár, hanem örök élet, örök valóság. Annyira igaz ez az örökkévalóság vele a jövőben, hogy azt mondja, aki bennem hisz nem hal meg soha. Hiszen vele közösségben van. Hadd hangsúlyozzam, hogy az örök élet nem természetes, és nem automatikus a Biblia szerint. Nem hallhatatlanságról van szó, arról, hogy az ember lelke örök lenne. Nem ezt tanítja Jézus. Nagyon komolyan veszi a halálnak, a megsemmisülésnek és a pusztulásnak a valóságát. Jézus Lázár sírjánál könnyekre fakad, megrendül. Az ember Istentől távol az elmúlásnak, a pusztulásnak vettetett alá – ez rendíti meg Jézust. A halál nem jóbarát. A halál nem szép. A halál ellenség, amely elnyel. De a halál Krisztusban legyőzött ellenség!

Ha tehát a feltámadás tana elégtelen számodra, ha úgy érzed, nem tudsz hinni, nem ad választ, nem hozott sohasem vigasztalást, lásd: *nem a feltámadás tanát kell hinned, hanem Jézus Krisztussal kell találkoznod.* Ez a találkozás von be az új és örök, a halál felett győzedelmeskedő életbe. *"Hiszed-e ezt?"* – kérdi Jézus Mártát. Hiszel-e abban, aki a feltámadás és az élet, mert ha igen, akkor ő itt és most feltámadásoddá és életeddé válik. Márta így válaszolt: *"Igen, Uram, én hiszem, hogy te vagy a Krisztus, az Isten fia, akinek el kell jönnie a világba."* Boldog az az ember, aki Mártával együtt mondja ma: *"Igen, Uram, én hiszem, hogy te vagy a Krisztus, az Isten fia, akinek el kell jönnie a világba."*

Ámen!

Lovas András